

COSINZEANA

REVISTA · ILUSTRATA · ÎNTEMELIATA
ÎN · 1911 · APARE · LA · 10 · SI · 25 · ALE
FIECAREI · LUNI · DIRECTOR :
SEBASTIAN · BORNEMISA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ABONAMENTUL:

PE UN AN 120 LEI — 1/2 AN 60 LEI

ÎN STREINĂTATE 200 LEI PE AN

EXEMPLARUL 5 LEI

REDACTIA · SI · ADMINISTRATIA
CLUJ · PIAȚA · CVZA-VODA · 16

Rugăm cu toată înzistența pe stimații noștri abonați, să binevoiască a ne trimite cu cea mai mare grabă plata abonamentului pe anul 1923, pentru a nu se expune la suprimarea expedierii revistei.

Administrația.

Românii din America

În ziua de 22 Noembrie 1922 s'au împlinit 20 de ani de când s'a înființat la Cleveland, statul Ohio, prima societate românească în Statele-Unite, „Carp tina”. Înființarea acestei societăți, urmată la câteva săptămâni de la înființarea societății „Vulturul” din Homestead, înseamnă începutul adevăratei vieți românești în America.

Până atunci Românii din America trăiau răsfirați, fără să știe unii de alții. Nu existau înainte în America nici biserici în cari imigranții români să fi putut asculta rugăciuni în limba lor, nu erau nici ziare scrise în această limbă, nu erau nici cluburi unde să se fi putut aduna după truda zilelor de muncă. Morții lor erau înmormântați de preoți străini, copiii lor erau botezați în biserici străine ori de mireni. Societatea „Carpatina” a spart ghiata și a fost un puternic indemn pentru toți imigranții noștri să-și strângă rândurile și să se grupeze în societăți de cultură și ajutorare împreună. Societatea aceasta mai are și meritul de-a fi pus temelia celei dintâi și celei mai frumoase biserici din America, a bisericii române ortodoxe din Cleveland.

De-atunci numărul imigranților români s'a sporit. Azi cei vreo 200.000 de imigranți români au aproape 200 de societăți, grupate în trei uniuni, au 40 de biserici, dintre cari 24 ortodoxe și 16 unite, au ziare și reviste, au negustori de tot felul, iar acum decurând au pus bazele unei bănci a lor proprie.

Viața Românilor din America este o viață de luptă. Plecând din fosta monarhie austro-ungară — cu excepția alor câteva puține mii, imigranții noștri din America sunt ardeleni — fiindcă nu mai puteau suporta prigoana politică și economică a guvernelor ungurești, necunoscători ai limbii ce se vorbește în America, fără prieteni și cunoscuți cari să le dea un sfat și o îndrumare, frații noștri de peste marea îndepărtată au avut să îndure nenumărate neajunsuri. Dar le-a dat tărie gândul la cei de-acasă, pentru că ei munciau în rândul întâi

pentru cei rămași la vatra părintească, pentru nevastă și copii, pentru plata birurilor grele de-acasă, pentru ușurarea datoriilor cari apăsa asupra petecelor de pământ pe cari și le putuseră păstra. Cum au muncit și cum au trăit acești imigranți de-acum aș douzeci de ani numai acela o poate înțelege, care i-a văzut la muncă. Și an de an sosiau în vechea monarhie austro-ungară zeci de milioane de coroane, numai într'un singur an, în 1910, peste 30 milioane, cari alinau suferințele celor de-acasă. Dar înafară de aceste ajutoare trimise familiilor, mai sosiau nenumărate zeci de mii pentru biserici și școlile de-acasă, pentru toate instituțiile culturale cari numai anevoie se puteau susține din propriile lor venituri.

Treptat, treptat, Românii din America s'au ridicat la o stare materială tot mai bună. Și-au cumpărat case, și-au cumpărat moșii (farme) și însușindu-și cunoștința limbii engleze au ajuns și în fabrici la muncă mai ușoară și mai bine plătită. Ocupațiunea lor de căpetenie a rămas, însă, și mai departe munca în fabrici și în mine.

Deși majoritatea lor erau agricultori, plugari, imigranții noștri nu și-au putut relua vechea îndelungă din patrie, fiindcă cultura pământului cere capital. Pământ ar fi fost mai mult decât de-ajuns în America. Guvernul american pune la dispoziția oricărui doritor întinderi largi pe prețuri neînsemnate, dar aceste pământuri erau acoperite de păduri sau pietroase și se cerea o muncă de ani de zile, până ce pământul să ajungă să producă. Și așa au fost Românii noștri nevoiți să-și aleagă munca mai grea și mai neobișnuită din fabrici, dar care nu cerea nici un capital.

În fabrici, acești Români s'au dovedit în curând ca muncitori printre cei mai harnici. Erau fabrici și mine, în cari majoritatea muncitorilor o alcătuiau Românii. Viața din străini, în centre cu sute de mii și milioane de locuitori, aducea cu sine nevoia de-a nu se îndepărta prea tare unii de alții. Cei cari gă-

siau muncă undeva, scriau la prieteni și cunoscuți și-i invitau să vină și ei. Și ceice veniau, se așezau cu casa aproape de cei mai de mult sosiți. Așa s'a făcut că Românii aveau pretutindeni în orașe anumite cartiere în cari locuiau și în aceste cartiere anumite strade. Cei din acelaș sat se adunau de obicei în acelaș centru industrial. Dacă sosia de-acasă un nou venit care căuta pe cineva, ajungea să spună din ce sat este ca să i-se poată da îndrumări lămurite unde să întrebe după el.

Izbucnirea războiului a provocat în America un mare avânt industrial. Europa era învaluită în flăcări, brațele muncitoare purtau arme și producția industrială europeană suferea mult. America a muncit și a produs și pentru Europa, firește cu câștig mare. Plata muncitorilor s'a urcat la de trei și patru ori câtă era înainte de război și din sporurile aceste au profitat și Românii. Obişnuți să trăiască mai modest, necunoscând luxul și risipa, cea mai mare parte a imigranților noștri a putut face însemnate economii. Acesta a fost norocul lor.

După intrarea în războiu a Americii, munca s'a mai sporit și producția a crescut și mai mult, dar încheierea păcii a adus o gravă criză economică. Se adunaseră depozite uriașe de tot felul de produse industriale, cari deodată cu încetarea războiului au început să-și piarză cumpărătorii. Criza a mers treptat. Dolarul american crescând pe fiecare zi față de banii din Europa, mărfurile americane se puteau vinde tot mai anevoie. Și atunci fabricile s'au hotărât să nu mai producă. Rând pe rând și-au închis porțile, lăsând mii și milioane de muncitori fără lucru și câștig. În primăvara trecută numărul celor fără lucru sporise la peste 5 milioane.

Nu numai Românii și ceilalți imigranți din țările Europei răsăritene au suferit, însă, pe urma acestei crize — care a durat aproape doi ani de zile — ci și muncitorii americani. Viața care se scumpise și în America, deși nu în măsura în care se scumpise la noi, era tot mai grea. Economii se topiau văzând cu ochii. Câștigul era aproape nimic. Muriau oamenii de foame. Ca să mai vină în ajutorul muncitorilor, unele fabrici își deschideau din nou porțile pentru câteva zile pe săptămână, angajând dintre vechii muncitori, cu schimbul, un anumit

număr. Guvernul american, ca să împiedece sporirea numărului celor fără lucru prin intrarea în țară a altor imigranți noi, a adus o lege prin care semărginește la un procent mic numărul celor cari pot să intre în America. Și, după doi ani de zile, criza economică a fosi învinsă.

Azi, fabricile și minele din America din nou sunt în plină activitate, dar legea americană care îngreunează imigrarea tot a mai rămas. Guvernul american nu crede sosită vremea să revină la libertatea de imigrare dinainte de războiu.

*

N'am scris aceste rânduri cu gândul să serviască ca îndemn celor de-acasă să-și încerce și ei norocul în America. Le-am scris dimpotrivă cu gândul să arăt cât de grea este viața și în țara dolarilor și să arăt că nu numai țara noastră suferă de crize economice, ci au suferit și suferă și țări mult mai bogate și mai puternice decât a noastră.

Iosif Schiopul.

La mormântul unui ostaș

— Dela un corespondent al nostru —

Societatea academică „Dacia Traiană” la mormântul colonelului Ștefan Cezărescu, fost atașat militar la Roma. Unul dintre membrii societății îi pune în urnă o mână de țărână din pământul României. Dela stânga la dreapta: C. Petrescu-Dragoe, fost președinte; Dem. Cordoș, actual președinte al societății; Aurel Contrea, secretar; Alex. T. Mureșan, notar de ședințe; Ioan Dordea, George Micu, I. Dimitriu Bârlad, sculptor, cu urna în mână.

Portret

Când te aud râzând, mă înspăimânt: În râsul tău e-atâta fericire.

De par'că 'n suflet griji nu mai [frământ]!

Cum poți adăposti în el iubire?

Iar când ești tristă-atât de dureros Privești și-atât de 'ntunecată, Că mă 'nfioară-același gând tăios: Cum vei putea să mai zâmbești [vreodată?]

Pe gânduri dusă, dacă te-am surprins, De tot din jurul tău nepăsătoare, M'am depărtat de-același gând învins: Până la noi, mai poți cobori oare?

Când, alte ori, năvalnic te pornești, Ocean de patimă nestăvilită. Ți-e sufletul. Tot tu aceea ești?... Măntreb: De cer, de iad, — ești [plămădită?]

Ajuns-am dup' atâtea străduinți Să nu mai știu: ești asta, — ori [cealaltă?]

Când ești adevărată și când minți? Ori, cum poți fi de toate laolaltă?

M. Condrea.

Moartea ostașului nostru militar dela Roma, colonel Ștefan Cezărescu, a produs regrete adânci nu numai în inima celor ce l-au cunoscut de aproape, ca ostaș de valoare și patriot pătruns de cele mai curate sentimente, dar și între streinii, cari i-au apreciat delicateța spirituală, manierele alese de gentilom veritabil. E o adevărată tragedie, să pătrunzi motivele de înaltă preocupare și dureroasă excitațiune, cari i-au determinat moartea. Presa tuturor senzațiilor s'a ocupat pe larg de ele.

Dar e ceva, ce n'a fost menit să se desvăluie niciunei curioșități trecătoare, un lucru, care nu s'a menționat nicăiri, dar care totuș a pătruns cu înduioșare sufletele entuziaște ale tinerilor noștri, cari urmează școlile înalte din capitala Italiei. A fost imensa iubire de țară și dragostea fecundă pentru avântul tineresc al colonelului Ștefan Cezărescu. Tinerii au

recunoscut această valoare neprețuită și s'au hotărât să dea scumpului dispărut un tribut modest. Tânărul pictor C. Petrescu-Dragoe a lua o mână de țărână din solul României desrobite, și a adus-o la Roma pentru mormântul ostașului Ștefan Cezărescu, care a trăit și a luptat pentru țară. Studenții Societății Academice „Dacia-Traiană” au pus pumnul de țărână în urnă, au peregrinat la cimitir și l'au depus în groapa unde odihnește pentru vecie neuitatul Ștefan Cezărescu... Celorice sunt departe nimic nu le poate fi mai scump decât pământul țării.

Despre acest fapt vă trimitem această fotografie. A. C.

A apărut

și se găsește de vânzare la administrația noastră:

Două iubiri

versuri lirice de

RADU MĂRGEAN
PREȚUL 7 Lei FRANCO.

Valea regilor

Mormântul lui Tutankhamen. O mulțime de excursioniști din toate părțile lumii veniți să vadă vestitul mormânt al regelui Faraon. Dl Carter, descoperitorul mormântului, tocmai așează cu ajutoarele sale un prețios lemn sculptat într-o cutie cu vată.

Un faraon necunoscut până în prezent a cucerit de câțiva vreme o popularitate, încât vestitul regi al Egiptului *Serapis* și bătrânul Khe-*one* au intrat în umbră. Acest faraon, este Tuthankamen sau Tut-Ankh-Amon, ceea ce înseamnă: imaginea vie a lui Amon.

Egiptenii, Evreii și Arabii nu scriu vocalele în cuvinte, ci numai consonantele. Cetitorul singur trebuie să combine cuvintele, așezând vocalele la locul lor. Consonantele alfabetului hieroglific n'au toate un echivalent în alfabetul nostru. Astfel, că în românește nici n'am putea scrie, decât cu aproximație numele ilustrului faraon. Așa după cum l-am formulat noi, credem, că ne-am apropiat oareșicum de realitate.

După combinațiile făcute de savanți egiptologi unul dintre miniștrii lui Tut-Ankh-Amon a ajuns rege și a fondat a XIX dinastie a faraonilor, ilustrată de figuri celebre, cum au fost Seti I și Ramses II. Dela Tut-Ankh-Amon a rămas un număr

mic de monumente și câteva statui.

Sunt mai mult de 18 secole, de când Valea Regilor atrage atenția vizitatorilor din țări străine. Pe vremea lui Strabon (geograf grec, mort pe vremea lui Tiberiu) se cunoșteau câteva morminte demne de a fi văzute. La finea secolului XVIII numărul mormintelor cunoscute erau cam de vreo douăsprezece.

Intrarea celorlalte se astupase de pietrele, cari se prăvăliau din vârful dealurilor la vale. Savanții expedițiilor egiptene, dornici de a admira rămășițele grandioase ale monumentelor Faraonice, simțiră renăscându-li-se entuziasmul, când au pătruns în aceste hypogee, golite ce e drept de mobilier, însă populate numai cu zei și genii. Neștiind cui să le atribuie, pentru că ei nu aveau cunoștință de alfabetul hieroglific, le dădeau tot felul de nume pitorești: groapa harpistului, mormântul metempsycozei.

Alte morminte au fost deschise

pe la începutul secolului trecut. Adevărata explorare științifică a Văii Regilor a fost însă făcută de savantul francez Victor Loret în primăvara anului 1898 și a continuat în anul următor.

În anul acesta au fost vizitate mormintele lui Tut-Mes III și a lui Amenophis II, unul dintre strămoșii lui Tut-Ankh-Amon. În aceste morminte erau așezate într-o ladă mumiile la nouă regi.

Egiptologul englez Carter, care a descoperit mormântul lui Tut-Ankh-Amon și care era secretarul serviciului de antichități a transportat lada în muzeul din Cairo.

Câțiva ani mai târziu cercetările au fost reluate pe cheltuiala unui american d. Davies. Savantul egiptolog Maspero a consimțit să supravegheze lucrările cu condiția, că obiectele găsite să rămână proprietatea Egiptului și lucrările să fie conduse de un archeolog experimentat. D. Carter a fost însuși însărcinat cu această grijă. Cea mai fru-

moasă descoperire ale acestei explorări, care a durat dela 1903 până la 1912 a fost aceea a mormântului lui Sonia, socrul lui Amenophis III, când s'a dat peste un admirabil mobilier. Descoperirea de acum eclipsază pe toate celelalte. Diferă ca ziua de noapte. Nu este vorba aci de fabricațiunea de obiecte făcute dintr'un material de a doua mână. Aci este mobilierul personal al lui Tut-Ankh-Amon, de o extremă bogăție și de un gust ales de ornamentație. Vasele de alabastru și lădițele sunt mai frumoase acum, de cât acum 35 de veacuri, când au ieșit din atelier. Ele au fost admirabil păstrate și s'au acoperit de aceea minunată patină, pe care numai timpul le poate da operelor de artă. Pentru un arheolog se găsește aici o mină inepuizabilă.

Noi nici n'am cunoaște vechile costume egiptene, dacă n'am avea statuetele și bas-reliefurile, cari sunt documente foarte prețioase. Ce este însă de o inapreciabilă valoare documentară, sunt lădițele acelea ornate cu minunată bogăție artistică, în care sunt așezate însăși hainele regelui, sandalele, pernele, bastoanele lui.

Înainte chiar de a se îngriji și pune la adăpost tezaurul și lucrurile din prima cameră, curiozitatea cercetătorilor vrea să dărâme la inițială zidul spre a doua cameră, de care stau răzimate două statui de abanos și de aur.

Deocamdată lucrările s'au sistat, pentru a se face pregătiri serioase de a cerceta în amănunțime acest minunat cavou. Prima deschizătură a fost zidită și acoperită cu mai multe tone de piatră, pentru a fi ferită de curiozitatea vizitatorilor, cari veniau din toate părțile lumii, ducând cu ei fără vreo intenție rea, bucațele de aur și pietre scumpe, cari li se lipiau de talpa ghetelor.

*

Ce va fi, când se va deschide din nou, probabil la toamnă, când ploile vor mai liniști căldura? Optimiștii spun, că probabil se va găsi aci pe lângă sarcofagul regelui, vr'o colecție de archive și corespondență personală de-a suveranului negru. Și se mai întrebă lumea, oare Valea aceasta miraculoasă a Regilor nu ascunde și alte comori tot atât de prețioase?

Nu știm, dacă vor mai exista și alte comori, știm însă, că știința curioasă va desgroa întreagă Valea

aceasta a Faraonilor egipteni. Dacă s'au identificat până în prezent locuințele eterne ale marilor Faraoni, mai sunt alte sectoare necercetate

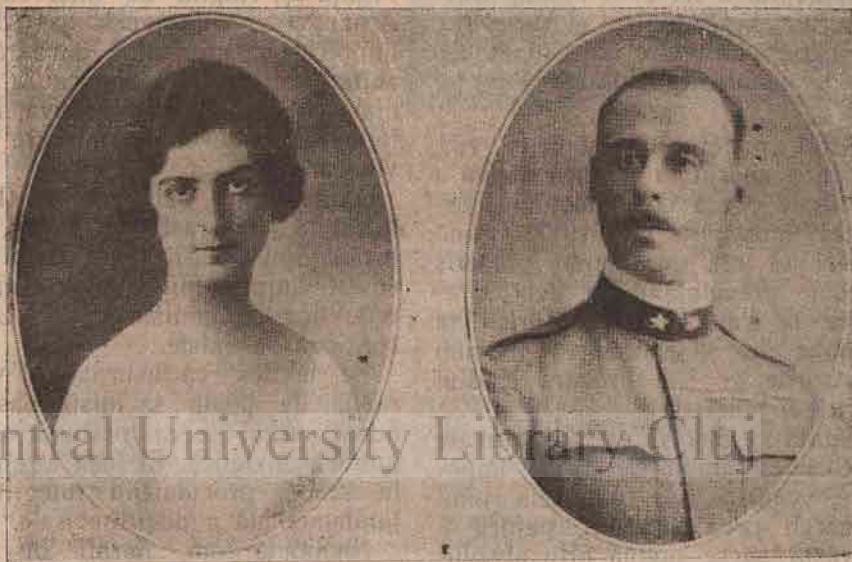
încă, unde se crede, că sunt ascunse gropile prinților, cari au primit autorizația, de a fi îngropați lângă stăpânii lor.

O logodnă princiară

Prințesa Iolanda, fiica cea mai mare a Regelui Italiei, care a împlinit vârsta de 22 de ani, s'a logodit cu Conte Carlo Calvi di Bergolo, căpitan în armata italiană.

Contele Bergolo este în vârstă de 36 de ani.

Vestea acestei logodne a surprins întreagă înalta societate italiană, în urma faptului, că o prințesă de sânge a rupt vechile tradiții, întocmai ca și prințesa Mary a Marei Britanii, și fără considerații de ordin politic și-a asociat un soț dintr'o

Frumoasa prințesă Iolanda a Italiei și logodnicul ei contele Calvi din Bergolo.

veche familie de Englezi, pe placul inimei.

Familia lui Carlo Calvi di Bergolo nu are o vechime aristocratică. Titlul de conte s'a conferit unui strămoș al lui la 1814 din partea regelui Sardiniei Victor Emanuel I, care a voit să recunoască prin aceasta dinsticție fidelitatea, pe care Pietro Giorgio Calvi i-a păstrat-o pe vremea stăpânirii lui Napoleon. Ce e drept, că la anumite epoci diferiți membrii ai familiei Calvi s'au distins prin fapte remarcabile atât ca ostași cât și ca slujbași ai Statului. Astfel un Calvi s'a distins ca căpitan în armata lui Frideric. S'au găsit alți Calvi ocupând situații înalte în magistratură, în finanțe și în diplomatie.

Viitorul ginere al regelui Ita-

liei a avut în seria lui de strămoși și pe romanticul Bonifaciu Calvi, care a avut norocul să cucerească inima unei principese de sânge, nepoata lui Alfons al X-lea, regele Castiliei.

Căpitanul Calvi este un excelent ofițer de cavalerie, care în războiul mondial și-a făcut datoria în mod strălucit, fiind citat în mai multe rânduri cu ordin de zi. După război a luat parte la mai multe concursuri hippice, unde a inspirat primii fiorii actualei sale mirese.

La concursul dela London din anul trecut, la care a luat parte și principesa Iolanda a ieșit din nou învingător.

Abia acum se deslușește vizita neînțeleasă de atunci în Anglia a fermecătoarei principese italiene.

Figuri contemporane europene

Lenin, Mustafa Kemal, D'Annunzio, Mussolini

Enorme frământări ale omenirii, provocate de marele cataclism mondial a răsturnat o mulțime de glorie și a scos la suprafață oameni noi, un fel de dictatori, cari au pus mâna pe putere în credința, că vor scăpa de naufragiu, dacă nu omenirea, cel puțin propriul lor neam. Aceste tipuri de oameni noi ai vremurilor noastre sunt de multe ori oameni periculoși, însă cu atât mai interesante de studiat.

Între acestea cele mai interesante prin acțiunea lor sunt Lenin, Mustafa Kemal, D'Annunzio și Mussolini, ale căror chipuri le dăm în numărul de față al foii noastre.

*

Șeful guvernului sovietic rus, *Lenin*, a apărut în politica activă a țării sale odată cu defectiunea armatei moscovite în 1917. Până atunci el era un simplu proscris obscur preumblându-și dela Cracovia la Paris și dela Zürich la Genova ura și răsbunarea precum și visurile, ce i-le procura studiul doctrinei marxiste.

Odată cu dizolvarea forței armate ruse, și cu nimicirea gardei imperiale, cauzate de indecizia unui monarh prea moderat, pentru a îndrăzni să se opună prin absolutism, și prea conservator pentru a adopta la timp o politică liberală, s'a ridicat deasupra tuturor acest uzurpator, care a înțeles argumentele de atracțiune ale încrederii poporului. Forța lui a fost, de a nu

Lenin.

se opri la nici o considerație, pentru a-și realiza ideea fixă, care era, de a fi primul, să facă experiența unui stat în care orice plutocrație să dispară, și să fie înlocuită printr-o organizație comunistă.

Poate că Germanii în caz de victorie, n'ar fi lăsat să introneze în vecinătatea lor un regim comunist. Înfrângerea germană însă pe frontul de vest a încurajat acțiunea lui Lenin, care s'a putut desvolta fără nici o piedecă. Ce e drept că Franța și Anglia au intervenit la Arhangelsk, Murmansk și Odessa împotriva comuniștilor, dar fără rezultat satisfăcător din cauza prea marelui distanțe dela Moscova, unde fermenta adevărata mișcare sovietică.

Astăzi după patru ani de lupte intestinale, de războaie civile, de tribulațiuni și foamete, cari au costat viața la milioane de oameni, republica comunistă a lui Lenin continuă să existe.

Se credea, că uzurpatorul va fi răpus de boala sa misterioasă și odată cu el se va prăbuși și republica sovietică. El însă a reîntrat în scenă, proclamând integritatea fundamentală a doctrinei sale.

Niciodată om, pornit de atât de jos, n'a răsturnat într'un mod mai complet și într'un timp atât de scurt societatea contemporană lui. Discipolii lui au masacrat o familie imperială. El a ucis, sau a umilit pe cei mai celebri șefi de armată, a distrus băncile, a ucis și sechestrat capii bisericii, a distrus burghezia, a suprimat presa și literatura timpului său.

Iată opera acestui vizionar, care dela începutul războiului mondial a proclamat la Geneva, printr-o fițuică socialistă, pe care n'o cetia nimeni, necesitatea defectiunii rusești.

*

Mustafa Kemal, actualul șef al guvernului din Angora a fost atașat militar la Sofia. A profesat totdeauna ideea germanofilă, ca toți ofițerii turci. După unele versiuni el ar fi de origine evreiască. Este un fanatic nu atât prin convingerea sa religioasă, cât mai ales prin xenofobie. Programul său se rezumă în trei cuvinte: „Turcia a Turcilor“. În acest scop el nu-și ascunde ideea, de a proclama independența coloniilor engleze și

Mustafa Kemal.

franceze și de a ridica împotriva acestor două țări toate provinciile Islamului: Persia, Afganistanul, Indiile, Palestina, Mesopotamia, Marocul, Tunisia și Algeria.

Trebuie să admirăm fără rezervă energia neîmblânzită a lui Mustafa Kemal, de a fi descoperit împrejurări excepționale, cari i-au îngăduit să-și desvolte talentul.

Născut în Turcia Europeană, unde în decursul veacurilor s'au încrucișat toate rasele mediterane, și unde haremurile musulmane erau pline de femei creștine, Mustafa Kemal n'are desigur în vinele sale, decât o proporție destul de slabă de sânge turc. Mediul și educația l'au făcut însă să urască tot, ce e creștin. Intenția lui de a revolta lumea musulmană împotriva creștinătății este destulă dovadă. Vom trăi poate, să vedem, dacă aceasta intenție poate fi și pusă în practică.

*

Dintre toți dictatorii, cu cari ne ocupăm în numărul de față *Gabriele D'Annunzio*, fecundul poet italian este fără îndoială cel mai simpatic. Era de cincizeci de ani și în culmea gloriei sale literare, când a izbucnit războiul mondial. N'avea prin urmare de câștigat personal nimic. Cu toate acestea, încă din primele zile ale războiului a pornit acea famioasă agitație, care a hotărât patria sa, să intre în război împotriva Puterilor centrale. N'a fost un aventurier, pentru a afirma necesitatea acestei acțiuni, numai cu scopul de a-și creia norocul propriu. În decursul ostilităților a

Gabriel D'Annunzio.

fost singur un erou îndeplinind cele mai îndrăznețe recunoașteri aeriane, și în multe rânduri greul serviciu de tranșee.

După 1918, când țara sa începuse să fie teatrul celei mai îngrozitoare anarhii, D'Annunzio a sprijinit din răspuțeri mișcarea națională. În 1919 la 12 Septembrie el a ocupat cu zece mii de arditi orașul Fiume, care prin tratatul dela Londra din 1915 revenia Croației, silind trupele aliate, să-l evacueze la 15 Sept. 1919. Guvernul din Roma a încercat să-l blocheze, însă fără rezultat deoarece D'Annunzio avea numeroși partizani atât în armata de uscat, cât și în marină.

Prin tratatul dela Rapallo, ratificat de Jugoslavia la 23 Nov. 1920 și de Camera italiană la 28 Nov. același an s'a pus capăt acestei situațiuni dramatice și orașul Fiume cu o anumită regiune din jurul lui a fost declarat stat independent.

Gestul lui D'Annunzio în chestia orașului Fiume, a cărui populație este în mare majoritate italiană denotă un nobil sentiment național, un caracter cavaleresc, un curaj și o desinteresare, care-i face onoare și-l ridică între cei mai mari eroi ai Italiei.

*

Benito Mussolini, actualul șef al guvernului italian s'a născut dintr-o familie săracă. La început a fost învățător la sate. Intrat mai târziu în politică a îmbrățișat doctrina socialismului extremist, căruia i s'a dedicat cu toată convingerea. În aceasta calitate a redactat ziarul

socialist „Avanti”. Exilat în Elveția — a îndurat o mulțime de lipsuri materiale, fiind silit, să îndeplinească servicii manuale, ca muncitor și hamal. Unii spun, că ar fi fost și servitor. Situația aceasta l'a încurajat mai mult în studierea marilor probleme, cari agită omenirea. Cartea nu l'a părăsit niciodată. Mussolini este un autodidact de cea mai curată speță.

La începutul războiului mondial un întreg proces psihologic revoluționarează sufletul tânărului Mussolini, care din socialist, devine un fervent naționalist. La 14 Nov. 1914 întemeiază ziarul naționalist „Il Popolo d'Italia”, care reclama intrarea Italiei în acțiune împotriva Puterilor Centrale.

Mussolini a intrat și el ca soldat în război, continuând de pe front să poarte polemica jurnalului său. A fost rănit și în urmă retrimis la vatră. De aci înainte se devotază cu totul politicei, căutând să combată internaționalismul, care după părerea sa, însemna ruina Italiei.

La demobilizare a format din vechi soldați fără lucru primele *squadre* de fasciști având concursul unor cercuri interesate ca și el să salveze Italia. Când în 1920 comuniștii italieni amenințau să transforme Italia într-o țară sovietică, Mussolini stăpănit de o idee ingenioasă a luat ofensiva împotriva lor și având o superioritate numerică a înghenunchiat forțele roșii. Fasciștii lui compuși din studenți și ofițeri demobilizați și din marea mulțime a patrioților italieni indignați de atitudinea antimilitaristă a guvernului Nitti au împiedecat greva generală în Italia, cu consecințele ei incalculabile.

Socialiștii italieni, descurajați de debandada comunismului rus, au devenit mai rezonabili și în curând întreagă mișcarea comunistă în Italia a fost înăbușită.

La congresul dela Neapole Mussolini a adunat o întreagă armată de 40.000 de fasciști, în fața căreia și-a desfășurat programul său de acțiune. În momentul acela, dânsul s'a putut încredința că nu este numai șeful unei mișcări anticomuniste, ci că are toate facultățile, de a putea pune mâna pe putere.

După ce printr'un discurs și-a arătat și sentimentele sale dinastice, el, care era privit, că profesază idei republicane, întreagă Italia l'a considerat ca cel mai indicat șef de guvern în situația actuală.

Benito Mussolini.

După retragerea cabinetului Facta, care n'a îndrăsnit să-i opună rezistență, Mussolini a luat puterea, ajungând în fruntea armatei regulate, care e încântată de dânsul, și având afară de aceasta la spatele lui pe cei două sute de mii de fasciști cari l'au adus la cârmă.

Imensul merit a lui Mussolini este, de a fi suprimat secta comunistă, într'un moment, în care aceasta amenința țara cu insuportabila ei tiranie.

**Plătiți la vreme
abonamentul**

Eliberarea prizonierilor spanioli din Rif.

Riful este o regiune muntoasă pe țărmul marocan al Mediteranei, locuit de o seminție sălbatică de negrii.

În Iulie 1921 garnizoana spaniolă din localitatea Anual a fost atacată de acești briganzi și masacrată. Guvernul Spaniol a trimis în ajutorul celor atacați sub comanda generalului Navarro. După vre-o două luni de rătăcire, întreg acest detașament a fost suprins de tru-

pele șefului rifu Abd el Krim pe muntele Arruit și făcut prizonier împreună cu generalul Navarro și toți ofițerii.

A trecut de atunci un an și jumătate fără să se audă vre-o noutate dela nefericiții prizonieri.

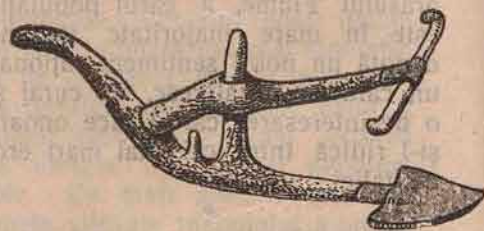
Deși în vara trecută un curajos ziarist spaniol Luis de Oteyza, directorul jurnalului „Libertad” s'a aventurat singur până în capitala faimosului Abd el Krim, pentru a afla de soarta

Din Mellila, prizonierii eliberați au fost trecuți în peninsula. Generalul Navarro, colonelul Araujo și încă câțiva ofițeri trăbuie să rămână la Melilla pentru a compare înaintea Consiliului de anchetă însărcinat cu elucidarea condițiilor, în cari s'a produs dezastrul spaniol din Rif, în 1921.

Plugul

Originea plugului cade în vremurile foarte vechi ale trecutului. La început se mulțumia omul primitiv cu plantele așa cum le afla gata în natură. Ma târziu pentru ca să dea anumitor plante o putere de creștere mai mare sgăria pământul în jurul lor cu o unealtă de lemn și stărpea buruienile nefolositoare. Din aceasta unealtă sa dezvoltat mai târziu plugul, alcătuit din crângi groase și strâmbe de lemn, cu care scormoniau pământul pentru ca să cultive anumite plante pe întindere mai mare. Din această combinație de crângi strâmbe dela natură s'a dezvoltat plugul, care a trecut prin multe prefaceri până la perfecțiunea lui de astăzi.

La toate popoarele vechi plugul avea un caracter de sfințenie. Popoarele arice considerau plugul de origine dumnezeiască. Egiptenii țineau plugul un dar dela zeul Osiris, Grecii dela zeul Tryptobemos. Romanii considerau batjocorirea plugului ca o blasfemie la adresa zeilor. Nu putea fi amanetat sau vândut, iar cel ce fura un plug era supus celor mai grele pedepse. Inventarea plugului se datora Romanilor, de fapt însă folosul lui l'au cunoscut și Egiptenii cei vechi. Romanii l'au perfecționat întărindu-l cu plăci de aramă și de fier. Tot ei l'au fost cei dintâi cari înhămau la plug animale, în locul sclavilor.

Un plug primitiv.

CLUJ

TELEFON

6-48 și 6-65

„MELISSA“

**Dacă doriți
zaharicale
fine, cereți**

Lloyd 1356 2-26

Prizonierii spanioli eliberați din captivitatea africană. În mijloc e generalul Navarro, iar la stânga lui colonelul Araujo.

prizonierilor, totuși nu li s'a putut da nici un ajutor, pentru că șeful rifu nu voia să știe nimic de eliberarea lor.

În sfârșit după mai multe tergiversări s'a ajuns la învoiala ca prizonierii să fie puși în libertate în schimbul unui răscum-părări de patru milioane de pezetas.

Aceasta sumă a fost dusă la Alhucemas (port la țărmul Mediteranei) de vapoarele „Antonio Lopez” și „Espana 5” cari au primit în schimb pe bordul lor pe cei 350 de pri-

zonieri, pentru a fi repatriați în portul Melilla.

Multe din rudeniile prizonierilor au plecat pe țărmul african, pentru a-și primi pe ai lor, dela cari nu mai aveau nici o știre.

La Melilla mulțimea care aștepta vapoarele a făcut prizonierilor o primire entuziastă.

Toate ziarele mari spaniole au trimis delegați speciali, cari au umplut săptămâni de rând coloarele lor cu istorisiri și înterviuri asupra dureroaselor episoade ale captivității.

Carnetul lui Radu Roman

de Mihail Gășpar

III.

N'am putut pricepe nicicând dragostea mea pentru cimitire. Nu-mi puteam da seama ce anume mă mână mereu spre această lume a ceea-ce a fost.

Și nu-mi pot da seama nici azi, când folosindu-mă de cea dintâi zi senină, pașii mei se îndreaptă iarăși spre lăcașul acesta al liniștei. Cimiterul nostru e un simplu cimiter delatate. Un șanț nivelat pe alocuri, îl înconjură de formă căci opreliște nu prezintă pentru nici o viață. Monumente nu sunt. Aici încă nu a pătruns trufia obraznică a orașului. Crucile parcă eșite din aceeași mână, străjuiesc fără poză, modeste, ca și aceia la căpătâiul cărora au fost așezate! Mormintele acoperite de iarbă se nivelează încet. Nici un cuvânt de laudă, de mărire, nici o literă scrisă cu bronz având pretenția de a trece drept aur. Nici o coloană de marmură care să țină pept vremii. Nimic. Doar rămășițe de cărbuni stânși și hărburile de lut ars dacă mai amintesc de un suflet care a venit să „ocolească“.

Incolo, egalitate. Și numai seara în preajma apunerii soarelui, vântul, apucând printre ramurile salcâmlor credincioși, tremurându-le frunza, încearcă vechea și eterna melodie a troparelor de pogrebanie, trecându-le peste mușuroarele modeste, ca pe niște cântece de leagăn pornite dela inima duioasă a eternei mame.

Pentru mine cimitirul e o carte deschisă. Cunosc toate crucile, iar aceia cari dorm sub ele, dreptcredincioși adormiți în nădejdea învierii cu fața spre Răsărit, spre eternul izvor de lumină, mi-au fost odată prieteni și cunoscuți.

Au fost.

Azi dorm, după neertătoarea poruncă a firii, acel somn al vecinice, care e partea tuturor din dreptatea eternă.

Prin mintea mea cumpenită, trec icoane din trecut. Li aud pe toți vorbind, glumind; îi văd veseli și, supărați, cu sufletul plin de nădejdi și desnădăjduiți. Bătrâni, în vlaga săcătuită de asprele nevoi ale vieții au plecat unii-alții deplină putere, s'au despărțit după înfrigorătoare lupte de această viață.

În serbătoreasca atitudine a morții

însă au rămas cu toții liniștiți, solemni.

E o liniște în jurul meu încât cred că-mi aud gândurile cum se deapănă încet depe crețurile creierului.

Sunt un nebun. Sunt eu chemat să descurc rosturi al căror rost nu-l înțeleg? Ei, atunci de ce atâta frământare? Pentru-ca să ajung la concluzia că trebuie să fie? Că de milioane de ani mereu moare aceea ce trăește? Ridicol.

Și totuși gândul răsvrătirii nu-mi dă pace. Mă gândesc în mine: și tu te vei așterne odată gleei sub aceeași salcâmi. Și peste pământul care te acoperă, viața își va serba mereu orgiile ei de dragoste și fecunditate. Simți voi oare eu acolo fiorul primăverii? Pătrunde-va până la mine mirosul dulce al floarei de salcâm, și zumzetul domol al albinelor cari vor veni să culeagă de aici dulceața vieții.

Ce idee bizară!

Și cine știe să-mi spună, dacă în petala feciorelnică a floarei din salcâmul care mă va umbri, nu va tremura oare în lumina soarelui de primăvară o parte din mine, din ființa mea, din dorurile mele?

Ah! Aud iarăși sarcasticul răs al lui Mephisto!

Sună atât de fals în cadrul acesta de vecinică pace, încât mă bruschează.

Ah, Mephisto! Ți-e lesne să râzi. Tu nu cunoști nici timp nici spațiu. Tu nu cunoști nici bucuria, nici durerea.

Râzi iarăși! Imi pare însă că râsul tău are o altă nuanță.

Se poate??

Adevărat! Cine știe se spue, ce este mai bine? Să trăești, îndeplinindu-ți chemarea de individ în slujba soarelui, gustând și îndurând toate plăcerile și durerile materiei sau să străjuești din veac și până-n veac, glacial și nesimțitor, imensele cimitire în cari se aștern dela început atâtea bucurii, atâtea patimi, atâtea nădejdi zadarnice?

Nu am dreptate?

Tu n-ai avut tinerețe Mephisto! Tu nu cunoști glasul dulce de mamă, tu nu știi taina divină a întâiului fior de dragoste, tu nu pricepi simfonia gângăvirei glasului de copil!

Tu știi să fii rece, astral și să râzi mereu de nădejtile deșartăciunilor noastre.

Atunci, dacă este așa, ce rost ai tu și ce rost am eu?

Prin suflet îmi trece o icoană bătrână. Văd pe moș Ion Orbu, crâșnicul, lângă a cărui groapă stau, într-o dimineață de toamnă în strană, cu fața luminată de lumina palidă a mukului de luminare cu care luminează pagina Triodului stropit cu ceară — cântând.

Fața lui brăzdată de crețuri, în lumina blândă se netezește încet și glasul plângător și trist umple aerul saturat de miros de unt de lemn și busuioc al bisericuței noastre.

Sub impresia cântării fața lui devine din ce în ce mai sărbătorească... din singurul ochi pornește o rază de fericire târzie... Moș Ion Orbu în aceste clipe seamănă a avea cu icoana lui Ioan Botezătorul de pe iconostas...

Din strana dreaptă, un alt glas cade cu altă cadență:

*„Indurat-e spre noi Dumnezeu
după mare mila Ta...”*

Să mergem, Mephisto!

VI.

...Se apropie Prier. Se umflă mugurii liliacului îmbrăcați în mazăgă ocrotitoare. Vântul adie cald, un fior trece prin văzduh. Pământul obosit încă de îmbrățișarea rece a ernii își umflă sinii și n'presimțirea sfintei clipe a fecundității transpiră aburi de voluptate. Din pădurea încă goală, vin rebufniri de mi-rezme necunoscute. Mirosul dulceag al frunzișului irosit se amestecă cu parfumul primilor ghiocei. Mierlo-iul își cheamă în țipete stridente părechea și din adâncuri un cuc își plânge singurătatea în tonuri cadente, de pară că ar fi un ornic al vecinice. Mereu același, mereu singur. E atâtea farmec în serile din preajma primăverii.

În dorul tufelor de corn, pădurea tremură înfrorată și adoarme lin. Rând pe rând amuțesc cântăreții zilei și odată cu ivirea luceafărului de seară, pornește din nemărginire și vântul de seară colindând ca un gornic fără astâmpăr dela copac la copac, dela floare la floare, șoptind în parte fieștecăruia aceiași solie de bucurie: Invierea!

Și cum privesc desfășurarea tainei acesteia mari, văd pânza dante-lată a negurilor de pe vale cum se țese încet într'un covor diafan fluturându-și marginile în întorto-chieri bizare cercând să îmbrățișeze pădurea. În dosul negurei contopită cu amurgul mistic al pădurii parecă o lume nouă ia ființă.

Văd apărând chentauri monstruoși

cu naiul la gură privind spărioși la îndepărtatele becuri electrice. În jurul lor figuri eterice, nimfe cu haină de abur și trupuri de fideș se prind în horă nebună de vreme ce un Satir hazliu cu picioare de țap le cântă duios din fluer. Din adâncul întunecat al codrului pornește un glas, un chiot de biruință, prăvălindu-se înspre văi: — A înviat Pan! Codrul răspunde în mii și mii de ecouri chiotul: — A înviat Pan! Pan a înviat... Pan!! Pan!!!

Nimfele se învârtesc mai repede, părul li flutură în vânt, cununile de ghiocei se desprind și cad pe jos, chentaurii rânjesc sub pornirea unui fior de voluptate... satirul grăbește tot mai mult tactul...

Un țipăt prelung străpunge înserarea. Chentaurii s'au repezit la nimfe. Lângă mine izbucnește în icniri resfrante râsul saturat de sarcasm a lui Mephisto!

Din vale, în aceeași clipă, pornește un val de sunete arginții, revărsându-se armonice peste liniștea serii.

Clopotul bisericuții din cimitir își rostește în glas de clopot rugăciunea de seară. Pădurea adoarme liniștită... Au dispărut chentaurii cu prada lor de carne, nu mai sunt nimfe, nici satiri.

Codrul încremenit nu mai repetă chiotul de biruință a învierii lui Pan. Mephisto, Mephisto!! Unde a dispărut icona? Era atât de frumoasă. Era atâta farmec, atâta viață, atâta bucurie în ea — Mephisto!

Poate că vedeam și conturul templelor de marmură albă, îmbrăcate în haine de ederă.

De ce ai râs? Râsul tău pururea tăgăduitor și înghețat a omorât — poesia!

Nu?

Ah! Înțeleg râsul tău a fost numai precursorul glasului de clopot.

N'a înviat deci Pan, a fost o minciună, o halucinare a simfiriilor strigătului de biruință.

Pan nu mai învie!

L'a ucis tâmplarul din Nazaretul Galileei.

Luceafărul de seară își tremură lumina albă din sferile-i de ghiță, în clipiri scurte, enervate. Ecoul celui din urmă dangăt de clopot moare lin ca un copil, peste înserarea încremenită.

De după creasta dealului luna își scoate fața pală, mirată.

În lumina ei, crucea aurită a bisericuței lucește biruitoare.

GHINION

Domnul Nae, proprietarul moșiei Zarvada legase astăvară la băile Nămolosa mare prietinie cu domnul și doamna Popescu, avocat în str. Plevna Nr. 13. Invitat cu deosebită afabilitate de familia Popescu, domnul Nae se prezintă la oraș pentru vizita de rigoare.

Nae (în fața ușii, ștergându-și ghețele pline de fină, izbește cu fruntea pervazul ușiorului și i sare jobenul cât colo): Oho! Pardon! (Antreul răsună de bubuitul surd al isbiturii, cheia scârțâie și în pervaz apare o fetișcană durdulie, cu șorțul alb și obraji înfloriți).

Nae: Bonjour, draguță. Caut pe domnul și doamna Popescu, dela Plevna Nr. 13. N'am greșit adresa?

Marioara: Nu, n'ați greșit adresa. Pofțiți.

(Domnul Nae dă să intre. Buzunarul pardesiului se agată de clanța ușii, domnul Nae svăcnește, ușa îi dă o smâncitară la stânga, lovește cu cotul glastra unui filodendru, care cade brusc pe parchet zdrobindu-se.)

Nae: Fire-ai al dracului de buzunar. (Fata izbucnește în hohote de râs) Nu face nimic. Strânge-l repede. am să-i aduc doamnei altul mai mândru și mai ales.

Marioara: (vrea să iese).

Nae: Ascultă, draguță (o prinde de braț și o pișcă de obraz). Acasă's stăpânii tăi?

Marioara: Pardon, domnule, eu nu sunt servitoare aici. Eu aparțin familiei.

Nae: A, scuzați domnișoară, n'am știut că domnul Popescu are o fată așa frumoasă.

Marioara: Nu's fata domnului Popescu. Sunt soră cu doamna Popescu.

Nae: Mii de scuze. (Ploconindu-se): Iertați, iertați domnișoară. Eu sunt Nae dela Zarvada. Nu ți-au spus despre mine că am să viu? O, eu sunt cel mai bun prietin al domnului Popescu. M'au invitat de astăvară la dâșii. Dar ști, — economia —.

Marioara: (arătând spre ploier). Dar ploierul Dvoastră e plin de apă, curge pârâu.

Nae: (repede) Pardon, am să-l pun în cui. (Atarnă ploierul de cuier peste paltonul de blană al dnei Popescu, pe parchet un lac de apă).

Marioara: (plictisită) Pofțiți în sa-

lon. (Domnul Nae se împiedică de covorul de smirna, ușa se izbește vrășmaș în perete, el dă buzna în salon, doamna sare speriată dela masă.

Nae: A! Sărut mânuțele, damna Popescu. Ce mai faceți?

Doamna: (rece) Mulțămesc, așa-ș'asa.

Nae: Imi pare foarte bine. Ce frumoasă v'ați făcut.

Doamna: Cum adevă? Eram urâtă astăvară?

Nae: Nu, nu, Doamne ferește, dar vezi Dta, florile din ce cresc se fac tot mai frumoase.

Doamna: Până se veștejesc.

Nae: (râzând) Ei, lăsați veștejitul

Doamnă. (Galant) O floare ca Dvoastră nu veștejește niciodată.

Doamna: Cucuta și spinii nu veștejesc. Mersi de compliment.

Nae: Hohoho! Mă rog de iertare, unde dai și unde creapă. (Râde cu hohot).

Doamna: (serioasă, oftează.)

Nae: Cum, Doamnă, ce 'nseamnă acest of tat? Vorba poetului: „Dragă inimioară, ce dor te doboară?”

Doamna: Mi-e bolnav copilul, are difterie.

Nae: O, nu vă supărați, asta nu-i nimic.

Doamna: Cum? Nu-i nimic?

Nae: Adicătelea, voiam să zic, sper cu nu e pericol.

Doamna: Așa spune doctorul c'a trecut peste criză.

Nae: Ei vedeți, spuneam eu. (afabil) Ei, dar dnu Popescu — (se aude plâns de copil — din odaia vecină.

Doamna: Scuzați un moment să văd de copil. (Doamna iese).

Marioara: O mică informație, d-le Nae, să nu mai întrebați de cumnatul, ieri li-s'a pronunțat sentința de divorț.

Nae: Pti, al dracului, se poate una ca asta?

Marioara: Uite-așa, se poate. E adevă, dar Dvoastră n'aveți de unde ști.

Nae: Esact (Doamna intră). Ce face fetița?

Doamna: E băiat, domnule Nae.

Nae: A, da, adevărat. E mai bine, nu-i așa? Știam eu. Ar fi fost păcat de un băiat ca Niculiță să dea pielea popii.

Doamna: Ionel, domnule Nae, Ionel.

Nae: (încurcat) Nu se poate.

Doamna: Crezi? Eu cred că nu mă înșel.

Nae: Da, da, l'am confundat cu celalt, cu Niculiță.

Doamna: Te'nșeli, domnule Nae, eu am numai un băiat și acesta e Ionel.

Nae: Ionel, da, Ionel, mi-aduc aminte. Astăvară era ca un ingeras și mi-era drag de el de parcă ar fi fost al meu. (Aparte: Rău m'am zăpăcit.) (Incurecat, îl apucă nădușile, își face vânt cu palma, căutând un subiect de conversație. Vede pe părete un tablou) Ce tablou frumos. Il cunosc. E de Grigorescu.

Doamna: Nu, e o copie după Madona lui Rafael.

Nae: Da, da. Splendidă copie. Face cel puțin cinci mii lei, între frați.

Doamna: Noi l'am luat cu zece mii și încă pe sub mână.

Nae: Așa?! (Stă pe spini).

Doamna: Specialiști l'au prețuit la 25.000 lei.

Nae: Ai dracului și specialiști ăștia. Adevărate dobitoace.

Doamna: Fratele meu l-a prețuit. E profesor la academia de belearte.

Nae: A! Dacă e profesor n'am zis nimic. (Schimbă vorba). Dar când începeți cu seratele, doamnă?

Doamna: (rece) Nu mai dau serate în iarna asta. După evenimentele întâmplate în familie.

Nae: (repede) Da, da, știu, am auzit. Doamna: Cum? Ai auzit deja? Se vorbește în oraș?

Nae: Nu, nici vorbă. Am auzit eu, așa, nu știu cum.

Doamna: Curios!

Nae: Ei, ce să faci, așa e gura lumii, nu-i poți pune zăvor. (Se ridică, să plece).

Doamna: Pleci deja?

Nae: Da, sărut mânilor — și sănătate lui, — lui —

Doamna: Ionel!

Nae: Da, Ionel, — și un salut dlui Pop — a uitasem, sărut mânilor.

Doamna: Bună ziua.

Nae: (În antișambră) Al dracului ghinion am avut eu astăzi. (Cătră servitoarea care-și deschide ușa.) Sărut mânilor Dșoară.

Sebastian Stanca.

Cuprinsul capitolelor anterioare: E. D. Malone, un tânăr redactor dela „Daily Gazette” cere mâna D-șoarei Gladys Hungenorton. Aceasta, o fire romantică, îl refuză pentru moment și îi spune, că nu are să se mărite decât după un om, care ar fi săvârșit fapte eroice, un Stanley, un Richard Burdon. Dacă vreodată Malone, va avea nimbul unui om al faptelor mari... Redactorul cere încă în seara acelei zile șefului său d-nul Mc. Ardle să-i dea o însărcinare primejdioasă. Mc. Ardle îi propune să iee un interview zo logului Prof. Challengier, cel mai brutal om din Londra și care a mai spart capul câtorva ziariști, cari au încercat să-i ceară lămuriri asupra unei misterioase călătorii a lui din America de sud: Pe când se întorcea din o expediție științifică, în un sat de indigeni de lângă Amazon a găsit cadavru unui alb, un pictor american: Maple White, mort fără îndoială în urma trudei prin care a trecut. Asupra acestuia a găsit o carte de schițe, care i-a arătat-o și lui Malone: schițe după animale fantastice. Malone crede că desenele sunt rodul frigurilor sau a unei imagini bolnave. Profesorul îi dă din biblioteca lui o carte.

CAPITOLUL III.

(Urmare.)

— Aceasta este o escelentă monografie scrisă de valorosul meu prieten, Ray Lankester! zise. Cuprinde o ilustrație, care te va interesa. Da,

iat-o aici. Textul de sub ea zice: „Aspectul (probabil) în viață al unui Dinosaur Stegosaurus jurasic. Un picior dinapoi, singur, e de douăori mai mare decât un om bine-făcut”. Ei bine, ce zici la aceasta?

— Imi trecu cartea deschisă. M'a izbit desenul pe care îl vedeam acolo. Intre imaginea reconstruită a acestui animal din o lume demult moartă și schița artistului necunoscut, fără îndoială era o asemănare mare.

— Da, e o asemănare remarcabilă, zisei.

— Și totuși nu admiți D-ta că am în mână o probă definitivă?

— Dar mă gândesc, că poate să fie o simplă coincidență, sau doară artistul american o fi văzut cândva o asemenea imagine, care i-a rămas în amintire. Te poți gândi, să îi revie omului, în frigurile delirului...

— Foarte bine! zise profesorul cu un ton iertător. Să părăsim pentru moment aceasta dovadă. Te-ăș ruga să examinezi bucata aceasta de os. — Imi dete osul, pe care l'a fost amintit între efectele găsite asupra artistului american. Era lung de șase schioape, și mai gros decât

pumnul meu, purtând la un capet ceva urme de cartilaje uscate.

— Din trupul cărei ființe cunoscute poate să fie osul acesta? mă întrebă profesorul.

— L'am cercetat cu deamănuntul, și încercam să-mi revoc bietele cunoștințe, de școlar, de mult uitate.

— Ar putea fi clavicula unui om uriaș — răspunsei.

Interlocutorul meu își mișcă mâna, într'un semn de dispreț.

— Clavicula omului e strâmbă. Osul acesta e drept. Vezi aci o scobitură în el, care dovedește, că trecea prin el un tendon puternic, ceea ce deasemenea esclude ipoteza claviculei.

— În cazul acesta, trebuie să mărturisesc, că nu știu ce o fi.

— Nu trebuie să-ți fie greu să-ți recunoști ignoranța, mai ales, că sunt pe deplin convins, că întregul stat-major științific din South Kensington ar fi neputincios să-i spue pe nume. Scoase din un sertar un oșior de mărimea unui bob de fasole, apoi urmă: În baza cunoștințelor mele eu judec, că osul acesta omenesc este analogul celui pe care îl ai D-ta acum în mână. Asemănarea

aceasta te va face, să ai oarecare idee despre mărimea creaturii, care l'a purtat în trupul ei. După cartilagina care mai atârână de un capăt al lui, vei putea constata, că nu e o fosilă, ci un os, care nu de mult era încă viu. Ce zici?

— Poate un elefant...

Suspina dureros, ca și când ar fi suferit chinuri.

— Oprește-te! Oprește-te, și nu mai vorbi despre elefanți în America de sud! Chiar și în zilele aceste, a școlilor noastre e ceva...

— Bine, îl întrerupsei, poate oarecare alt animal mare din America de sud... un tapir, de pildă...

— Trebuie să admiti, tinere, că îmi pricep meseria. Și iată ce îți spun eu: Nu e nici osul unui tapir, și nici a unui alt animal cunoscut de zoologie. El aparține unei creaturi foarte mari, foarte puternice, și după toate semnele, foarte fioroase, care există și azi pe suprafața pământului, dar care până acum nu a ajuns la cunoștința lumii științifice. Nici acum nu ești încredințat?

— Sunt, la tot cazul, foarte intrigat...

— În cazul acesta mai putem avea oarecare nădejde. Constat, că undeva în fundul creierului D-tale stă ascunsă o scântee de inteligență; să sondăm răbdători după ea. Și acum să lăsăm în pace pe americanul meu mort, și să urmez cu povestirea experiențelor mele. Vei înțelege ușor, că nu puteam părăsi ținutul Amazonului, fără să lămuresc cât de cât noua chestiune, care s'a pus așa de pe neașteptate. Aveam unele indicațiuni asupra direcției de unde a venit călătorul acum mort. Și m'ar fi putut călăuzi și tradițiile indigenilor, după ce am găsit că triburile riverane povesteau despre existența unei țări stranie. Ai auzit, nu e așa, despre Curupuri?

— Nici când.

— Curupuri e duhul pădurilor, o ființă grozavă, o ființă rea, o ființă, pe care trebuie să o încunjuri. Nimenea nu îți poate descrie înfățișarea și natura ei, dar numele Curupuri e un cuvânt de groază dealungul Amazonului. Și toate triburile indică în aceeași direcțiune locul unde trăiește acest Curupuri. Era direcția din cătrău a venit și Americanul. Acolo era fără îndoială un ceva îngrozitor. Și era de datoria mea să găsesc, ce e acest ceva.

— Și ce ai făcut? Imi trecuse cheful de a-l lua, în gând, peste picior. Omul acesta, tăiat dintr-o

bucată îți porunceă într'adevăr atenție și respect.

— După ce am învins rezistența indigenilor — care mergea atât de departe, încât, de groază, nu voiau nici barem să vorbească despre acest subiect —, și după lungi capacitări, punându-le în vedere dăruri, și — nu neg — aplicând și oarecare forță brachială, am reușit să-mi găsesc doi călăuzi. După o serie de aventuri, pe care nu le mai povestesc, și după ce am parcurs o distanță, pe care nu vreau să o precizez, am ajuns, într'o direcție, pe care o retac, la un ținut, care nu a mai fost descris de nimenea și care nu a mai fost călcat de om civilizat, în afară de nenorocitul meu predecesor. Te rog privește aici.

Mi-a întins o fotografie, de mărimea unei jumătăți de place.

— Defectuoșitatea acestei fotografii este a se mulțumi faptului, zise, că coborând râul, curentul ni-a răsturnat luntrea, și mi s'a spart și caseta în care îmi păstram clișeele încă nedevelopate. Aproape toate placele mi s'au stricat, mi s'au pierdut. Aceasta e una din cele puține, pe care le-am putut mântui, așa ciunțite, cel puțin. D-ta vei avea amabilitatea să primești de bună această esplanadă a unor lipsuri și anormalități, pe care le prezintă fotografia. În legătură cu aceste fotografii, s'a vorbit despre falsificare. Nu sunt în situația să discut asupra acestei calomnii.

Fotografia, era, de sigur, foarte decolorată. Un critic răutăcios, ar fi putut ușor da explicații rele imaginii acesteia umbrase. Se vedea un peisagiu trist, nelămurit, dar descifrând detaliile, am putut stabili, că reprezenta o linie de stânci lungă și amețitor de înaltă, având exact aspectul unui imens cataract, văzut dela distanță, iar în față un teren inclinat, îmbrăcat în păduri.

— Eu cred, că este ținutul, fixat și în schița colorată, zisei.

— Este ținutul acela, răspunse profesorul. Am găsit chiar urmele adăpostului celui ce mi-a premers. Acum privește astlaltă fotografie.

Era un chip mai apropiat aceleiași scene, o puteam constata, deși imaginea era foarte stricată. Puteam distinge precis, țăncul de piatră singuratec, încoronat de arbore, care se înălța desprins de masivul stâncilor.

— Nu mă mai îndoesc, zisei.

— Bine, atunci, totuși am ajuns oarecare rezultat. Progresăm, așa-e?

Și acum dacă vrei, privește vârful acestui țănc de stâncă. Observi ceva pe el?

— Un arbore gigantic.

— Iar pe arbore?

— O pasere mare.

Imi întinse o lupă.

— Da, zisei, privind prin aceasta, pe arbore stă o pasere mare. Pare să aibă un cioc considerabil. Aș putea zice, că e un pelican.

— Nu te-ai putea felicita de agerimea ochilor D-tale, zise profesorul. Nu este un pelican, și peste tot nu e o pasere. Poate te va interesa să știi că am reușit să împușc specimenul pe care îl vezi în fotografie. Era singura dovadă absolută a experiențelor mele, pe care am fost în stare să o aduc acasă.

— Și aveți acest specimen aici, întrebai grăbit, bucuros, că în fine aș putea avea o dovadă materială.

— L-am avut. Mi s'a pierdut însă și el cu atâtea lucruri de valoare, tot cu ocazia accidentului, pe care ți l-am amintit, împreună și cu placele fotografice. Pe când dispărea în vârtejul apelor, m'am aruncat după el, și tot ce am putut mântui era o parte a unei aripi. Am fost scos fără simțiri din vâltoare, dar mântuisem cel puțin o mizerabilă parte din superbul meu specimen. Iată, ți-o arăt.

Scoase din sertar un lucru, care mi se părea, că este ultima articulație a aripii unui mare liliac. Era un os strâmb, cel puțin de două picioare de lung, de care atârna un văl membranos.

— Un liliac monstruos, încercai să ghicesc.

— Nici poveste, zise sever profesorul. Trăind într'o atmosferă educată și științifică, nu mi-aș fi putut închipui nici când, că lumii îi sunt atât de puțin cunoscute cele mai elementare principii ale zoologiei. Pe semne nici D-ta nu cunoști faptul elementar, aparținând anatomiei comparative, că aripa unei paseri, de fapt e un braț, pe când aripa liliacului e formată de trei degete prelungite, împreunate între ele cu membrane. Iar în cazul de față, osul acesta, nu încapă îndoială, că nu e un braț, — și constatând ușor și D-ta, că avem a face cu o singură membrană, atârnată, de un singur os, vei putea înțelege că nu poate fi nici aripa unui liliac. Ei, și dacă nu e nici pasere, nici liliac, ce poate să fie?

Modestul meu magazin de cunoștințe era epuizat.

— Nu știu, — mărturisii.

Sfârșit de iarnă

*Tot vremulește și 'mi sunteți departe
Bătrâne codru trist și despoiat,
Poteci ce stați cu trupul înghețat
Și lănceziți sub preș de frunze moarte.*

*Spre voi mereu stă dorul să mă poarte
Poeni pe unde visul mi-am plimbat
Plopi argintii sub cari ades am stat
Privind în gol, cu mintea 'n altă parte.*

*Fă să tresară seva prin tulpini
Și vino iar cu flori în păr și'n mâini
O, Primăvară, mândra mea țărancă,*

*Să'mi regăsesc sub teiul înfrunzit
Un colț ascuns, stingher, nebănuț.
Și-un nume drag ce-am scrijelat pe-o
[bancă.*

George Pallady.

Deschise de nou volumul, la care m'a mai trimis azi încă odată.

— Uite aici, — zise, arătând imaginea unui hidos monstru întraripat, — avem o escelentă reproducere a figurei unui dimorphodon, sau pterodactil, o reptilă zburătoare a perioadului jurasic. Pe pagina proximă găsești diagrama mecanismului aripilor acestei creaturi. Te rog, să le compari cu osul din mână D-tale.

Mă cuprinse un val de uimire, când le-am pus alătura. Eram convins pe deplin. Nu mai puteam evita adevărul. Lanțul de probe era cutropitor, Schițele, fotografiile, povestirea și în fine acest specimen — proba era desăvârșită. I-am spus-o și profesorului, și i-am spus-o cu toată căldura, după ce acum eram încredințat că profesorul era un om neîndreptățit de lume. Se răzîmă în spatele fofoiului, rămase așa cu ochii coperiți pe jumătate de pleoape, și pe buze cu un zîmbet ertător, încălzindu-se în neașteptata rază a recunoștinței mele.

— E cel mai mare lucru, pe care l-am auzit eu vreodată, zisei deși vorbea din mine mai curând entuziasmul ziaristului decât a omului de știință. E ceva neînchipuit! Dvoastre sunteți un Columb al științei, care a descoperit o lume pierdută. Să mă credeți că sunt nemângăiat dacă am putut o clipă să targ la îndoială spusele Dvoastre. "Era ceva, ce nici visa nu puteam! Dar făcându-mi-se dovada, sunt omul, care să o primesc, și aceasta cred nu e ultima calitate..."

— Și pe urmă ce ați făcut?

— Sosise periodul ploilor, Domnule Malone și proviziunile îmi erau pe gătate. Am explorat o parte a

acestor stânci înalte, fără însă să pot găsi un mijloc de a le sui. Țâncul de stâncă, pe care am văzut și am împușcat pterodactilul era mai accesibil. Fiind o leacă și alpinist, am reușit să-l urc, până către jumătate. Dela înălțimea aceasta puteam să-mi fac o imagine mai clară despre platoul, care se întindea deasupra zidului de stânci. Mi se părea foarte întins; ochii mei nu puteau distinge, nici în spre ost nici în spre vest sfârșitul lanțului de stânci, încoronate cu vegetație verde. La poalele stâncilor se întinde o regiune mocirloasă, acoperită cu desiș, și plină de șerpi, insecte și friguri. E o apărătoare naturală a țării acesteia străzii.

— Ați mai observat vre-o altă urmă de viață?

— Nu, Domnule, nu am observat; însă în cursul săptămânei, cât am rămas la poalele stâncilor, am auzit adesea pornind de deasupra zgomote curioase.

— Dar creatura, pe care a desenat-o americanul? Ce credeți despre ea?

— Trebuie să presupunem, că el a găsit suișul la platou, l-a urcat și a văzut aievea aceasta ființă. De aici știm că trebuie să fie o cale spre platou. Tot asemenea știm că această cale trebuie să fie foarte anevoioasă, după ce altfel animalele de pe vârf ar fi coborât și ar fi populat și ținutul din jur. Nu ți se pare clar acest lucru?

— Dar cum au ajuns aceste animale să existe acolo?

— Nu cred să fie aceasta o întrebare prea grea de răspuns, zise profesorul, — după ce o singură explicare este posibilă. America de

sud, după cum poate vei fi auzit, este un continent de granit. În acest punct singur s'a produs, într-o epocă foarte îndepărtată, o ridicare vulcanică, rapidă, a solului. Stâncile aceste, observ, sunt bazaltice, și în urmare de origine plutonică. Un ținut, poate de mărimea ținutului Sussex a fost deodată ridicat, en bloc, împreună cu toate viețuitoarele de pe el, și a fost tăiat de contactul cu restul continentului, prin un șir de stânci prăpăstioase, atât de tari încât nici eroziunea milenară nu le-a putut face mai accesibile. Ce a fost rezultatul? Au fost suspendate legile ordinare ale evoluției naturale. Elementele, care influențează asupra rezultatelor luptei pentru existență devin neutralizate, sau alterate. Și așa supraviețuiesc creaturi, care altfel s'ar fi stins de mult. Dta vei constata, că atât pterodactilul cât și stegosaurul sunt animale din epoca Jura, și în urmare un neam de animale foarte vechi în genealogia viețuitoarelor. Ele au fost conservate în mod artificial, prin condițiunile aceste produse accidental.

— Dar dovezile Dvoastre sunt cu totul convingătoare! Nu aveți decât să le puneți la dispoziția oamenilor competenți.

— Așa am crezut și eu în nai-vitatea mea, zise cu amărăciune profesorul. Atâta îți pot spune, că nu am fost întâmpinat, după cum credeam, ci am întâlnit la tot pasul neîncredere, izvorâtă parte din prostie parte din invidie. Nu am firea să asaltez oamenii, sau să încerc să dovedesc, din moment ce mi s'a tras la îndoială cuvântul. După prima neîncredere, ce mi s'a arătat nu m'am mai dimis să produc întreg lanțul probelor, pe care le aveam. Am urât acest subiect, și nu am mai voit să vorbesc despre el. Iar când oamenii de tagma D-tale, care reprezintă curiozitatea nebunească a plebei, au îndrăznit să-mi tulbure singurătatea mea, mi-a fost peste puțină să-i primesc cu o rezervă demnă. Din firea mea sunt — o recunosc — cam dur, și dacă mă supără cineva, ușor devin violent. Mi-e teamă, că o ști și Dta aceasta, din propria experiență...

Fără voe mi-am mângăiat cu mâna ochiul învinețit, — și nu am răspuns nimic.

— Soția mea de multeori m'a cicălit din pricina firei mele. Dar în astă seară am de gând să pun o strălucită pildă a voinței de fier, care stăpânește patimile. Te învit

Opera de înfrățire a Basarabiei.

Neuitate rămân în amintirea cărturarilor Ardeleni și Bucoveneni zilele petrecute în Basarabia în anul 1918. Frații Basarabeni și mai ales învățătorii au simțit dela cele dintâi legături cu elementele culturale românești din Ardeal și Bucovina, că adevărata bază de unire este cultura limbii și literaturii naționale și de aceea au alergat cu duimul la cursurile de vară pe care Directoratul învățământului din Basarabia le-a înființat în mai multe orașe ale țării. Aceste cursuri au fost făcute de profesori români veniți din toată țara, dar mai ales din Ardeal și Bucovina, și între profesori și cursiști s'au închiegat sentimente de dragoste reciprocă, trainică și de neuitat. Ilustrația noastră de aci arată corpul profesoral al cursurilor din Chișinău. Profesorii sunt următorii: 1. Dr. Onisifor Ghibu, 2. Munteanu-Râmnic, 3. Dr. Iancu Nistor, 4. Gh. Tofan, 5. D-ra Botezat, 6. Codrea, 7. Axente Banciu, 8. Dr. A. Popovici, 9. Dr. S. Bornemisa, 10. Vasile Haneș, 11. Ilica, 12. Logigan, 13. Oancea 14. Dr. Topa.

să fii de față la această probă. — Imi întinse de pe masă un bilet de intrare. — Vei ști, că dl Percival Waldron, un naturalist cu oarecare populară reputație, a anunțat, că va ține azi la opt și treizeci o conferință publică, în sala Institutului zoologic, despre „Istoria epocelor”. Am fost invitat la această conferință în mod special, fiind poftit chiar să iau loc pe catedră, și să fac o moțiune de mulțumită pentru conferențiar. Pe când îmi voi îndeplini această însărcinare, nu voi neglija să fac și unele observări — cu foarte mult tact și delicateță, — care să stârneasca interesul ascultătorilor, și să îndemne, poate, pe câțiva din ei, să se ocupe mai de aproape cu materia espunerei. Mă înțelegi, că nu am să spun nimic supărător, ci vreau numai să dovedesc, că sunt încă multe lacune științifice de umplut. Mă voi ținea de scurt în frâu, și să văd dacă

atitudinea aceasta cumpenită mă va putea face să obțin mai mult rezultat.

— Pot lua parte și eu? îl întrebai, grăbit.

— De sigur, — răspunse cu căldură. — Avea un fel de a fi fascinant, tot atât de covârșitor ca și violența lui. Era un minunat lucru zâmbul lui binevoitor, când obrajii deodată i se făceau două mere roșii, așezate între ochii întredeschși și barba neagră. — Să vii la toată întâmplarea. Va fi pentru mine un sentiment, întăritor, să știu, că am în sală un aliat, oricât ar fi el de neînsemnat și de ingnorant în materia ce voi trata-o. Eu cred, că vom avea un auditor mare, dupăce Waldron deși e un desăvârși șarlatan, se bucură de o mare popularitate. Ei, Domnule Malone, ți-am dat cu mult mai mult din timpul meu, decât aveam la început de gând. Individul nu trebuie să mo-

nopolizeze pentru sine, ceea ce este destinat lumii întregi. Mă voi bucura dacă te vei vedea deseară la conferință. Și până atunci, vei înțelege, că nu ai voie să faci nici un uz în publicitate de materialul, pe care ți l-am pus la dispoziție azi.

— McArdle, editorul meu, va dori să știe ce am isprăvit la Dvoastră...

— Spune-i ce vei vrea. Și între altele îi poți spune, că de se întâmplă să mai trimită pe cineva, să mă deranjeze, mă năpustesc asupra lui cu un zbici de călărit. Mă încred în Dta, că nu va apărea, în tipar cel puțin, nimic din cele ce ți-am spus. Foarte bine. Și acum, la revedere în sala Institutului zoologic la orele opt și treizeci.

Pe când mă împingea delicat pe ușe afară, am avut o ultimă imagine a celor doi obraji rumeni, a bărbii negre — vineții încrețite și a celor doi neastâmpărați ochi ai profesorului. (va urma).

Tu ești ca și o floare

Versiune din Helne

Dorinei

Tu ești întocmai ca și-o floare:
Frumoasă, gingașă, curată.
Căci de privesc, melancolia
O simt în suflet strecurată.

Și par că-ți pun mâinile cruce
Pe cap, c'o liniște pioasă
Rugând pe Domnul să te fie
Curată, gingașă, frumoasă.

George Ponetti.

Cum se măsoară adâncimea mărilor. Desigur, că foarte puțini cunosc felul în care se măsoară adâncimea mărilor sau a oceanelor și ce mare importanță are cunoașterea acestui lucru din partea vaselor călătore. Mai înainte vasele plutiau fără să cunoască acest mister. Astăzi, în lumea științei aplicate, misterele naturii încep încetul cu încetul să dispară.

Un vapor, ce plutește în largul unui ocean poate înregistra în câteva minute adâncimea deasupra căreia se leagănă. Metoda e tot așa de ușoară, ca și descoperirea Americii: Anume din partea dinapoi a vaporului se emite o undă sonoră foarte puternică spre fundul mării. Aceasta undă trece prin apă până se isbește de un corp solid (de fund) și în baza legii reflexiunii se înalță la suprafață unde este primită de un microfon la partea anterioară a vasului. Timpul necesar undei sonore pentru a se duce în fundul oceanului dela postul de emisie este, evident, jumătate din timpul întrebuințat pentru dus și întors. Ori viteza sunetului în apă fiind cunoscută în metri pe secundă, printr-o simplă diviziune se poate obține adâncimea căutată.

Operațiunea această este de altcun realizată în mod automatic în aparatele de înregistrare astfel, că oricând se poate ști la ce înălțime plutește vaporul deasupra fundului mării.

Telefoanele americane. Practicătatea americanului e proverbială. El duce încontinuu o luptă titanică cu timpul, voind să-l răpună. Și într'adevăr, că în multe privințe a învins pe acest așa zis stăpân al lumii, care se pare, că nu tolerează nimic, ce-i făcut fără el. Americanul însă i-a dat de cap. Vrea să facă un drum,

care pentru noi europenii ar însemna cea-suri de mers, el la automobilul și în câteva minute a ajuns la destinație.

Vrea să vorbească cu cineva, nu-l caută pe jos, sau cu trăsura și nici cu automobilul. Sună la aparat, și în câteva minute discuția e încheiată.

Pentru a ne da seama de importanța, ce o dau americanii telefoanelor, vom spune, că în orașul New-York sunt 1.210,165 de aparate telefonice, adică un aparat pentru șase locuitori.

Proporția abonaților la telefon este de șase ori mai mare la New-York decât la Paris. New-Yorkul singur are mai mulți abonați la telefon decât întreaga Anglia. Și în toate acestea americanii nu îndură atâtea calamități într'un an, câte îndurăm noi într-o zi la Cluj.

Din lumea comunismului. Comuniștii nu prea au noroc cu miniștrii lor. Așa de pildă fostul ministru al instrucțiunii publice sub regimul sovietic al lui Bela Kun, cu numele Behr Géza, un individ cu un trecut foarte dubios a fost pedepsit de curând în Berlin cu un an de zile închisoare pentru încercare de furt.

Ministrul de comunicații din Bavaria din prima republică sovietică din München, socialistul independent Gustav Paulum a fost pedepsit cu o lună de zile închisoare de judecătoria de ocol din München, pentru că împreună cu alți tovarăși a furat 232 kg. drugi de fier din magazia gării, pe care le-a vândut unui negustor de fierărie veche pe prețul de 2500 mărci și a împărțit banii cu ceilalți tovarăși.

Prezidentul comitetului executiv al Consiliului muncitorilor și soldaților din Berlin, Fritz Rasch a fost prins, după cum spune o telegramă datată din 20 Dec. că tipărea bancnote false de 50 mărci. Rasch a fost înaintat parchetului împreună cu complicitii săi.

Iată deci, că pe lângă politică șefii comuniști mai au și alte îndeletniciri, ce e drept că foarte puțin rentabile sub regimul capitalist de astăzi.

Zahăr și alcool din palmieri. Insula Borneo din Oceanul Indic va deveni un nou izvor de produse prețioase cum sunt zahărul și alcoolul.

În ținuturile mlăștinoase cari împrejmuesc râurile din această insulă cresc un fel de palmieri numiți „nipa” din cari indigenii extrag un suc delicios, un adevărat nectar, făcându-i o creștătură în scoarță. Acest suc conține 15% zahăr, din care se poate extrage alcoolul.

Englezii au și început să exploateze pădurile de palmieri „nipa” în partea britanică a insulei.

O nouă modă. Cea mai nouă și cea mai originală dintre modele introduse în ultimul timp în societate este a figaretelor în culoarea toaletei. Invenția, care a prins cu o uimitoare rapiditate este a unui magazin de mode din New-York.

Acest magazin a expus în galantar într'una din zile un manechin de damă într-o elegantă toaletă albastră cu o țigaretă... albastră în gură. Jur împrejurul manechinului diverse toalete în culori diferite cu cutiile de țigări la fel, presărate în jurul lor.

Americancele au dat asalt magazinului, făcând ravagii în cumpărături și de toalete și de țigări.

O modă, modă cu invențioasele și nesfârșitele tale capricii!

Haremul de astăzi. Mulți își fac fel și fel de idei despre întocmirea haremului la turci. De fapt „harem” înseamnă partea aceea a unei case turcești unde locuiește femeia spre deosebire de „selamlac” unde stă bărbatul. „Selam” înseamnă pe turcește: salut. De obicei turcii au numai o femeie legitimă. Numai cei mai bogăți, își pot permite luxul, să țină mai multe femei, însă în cazul acesta bărbatul trebuie să aibe învoiala primei femei prin contractul de căsătorie.

Fiecare femeie își are aranjată casa ei separată cu rudenile ei și servitorimea ei tot numai de parte femeiască. Casa aceasta a unei singure femei se cheamă harem.

Locuința femeii turcă este aranjată cu un gust extraordinar. Mobilă și covoare luxoase, baia-„hamam”, pianul, de multe ori salonul de muzică sunt nelipsite în harem. Tot aci este și bucătăria. Haremul este de o curățenie exemplară. Prietenile sau streinele, cari vizitează un harem, își lasă la intrare încălțămintea de stradă și intră numai în ciorapi sau în papuci de casă.

Interesant este, că toate geamurile unui harem sunt zăbrele așa fel, că din afară nu se vede nimic numai dinăuntru.

Aceste zăbrele, precum și voalul, care acopere fața turcoacelor încep încetul cu încetul să dispară. Coranul cedează și el din prescripțiile lui necesităților civilizației. Numai divorțul îl mențin turcii. În caz de divorț e de ajuns să spună bărbatul femeii, fața de martori că e liberă să plece și divorțul e gata.

Canioanele noastre sunt ceva mai severe. De aceea și femeia noastră are mai multe pretenții.

Scrisori dela redacție

I. G. Ardeleanu. „Noapte de iarnă”, nu se poate publica.

Alex. Popazu, inv. Confirmăm primirea sumei de Lei 120.—

Livia Macarie. Adresele: „Viața Românească” Iași și „Ramuri”, Craiova.

Lia. Unele strofe singurate sunt succese, dar în întregime fiecare poezie lasă câteceva de dorit. Mai încercați cu altele.

A. Z. „In sânul vetrui” nepublicabilă.

I. A. M. „Adio” ca lucrare începătoare este remarcabilă, dar va mai trebui să munciți mult, până să puteți da și lucrări publicabile.

C. Z. Buzdugan. Într'unul din numerile viitoare va apărea.

Misbe. Poate altele, aceasta nu merge.

Academia ortodoxă, Cernăuți. Gratuit nu se poate, cheltuielile prea mari nu ne permit.

Ioan Frenț. Am primit 60 lei în abonament pentru anul curent.

Arghir. Acesta nu este felul de poezii, pe care-l cultivă revista noastră, după cum ați observat, desigur.

Stefan Puta. Mulțumim pentru sprijin. Abonamentul Dv. a fost achitat până la 31 Decembrie 1922.

A. T. Amintirile Dv. din războiu nu sunt destul de literar scrise, pentru a putea fi publicate.

AU SOSIT ULTIMELE MODELE DE PĂLĂRII FINE „BOR-SALINO” ȘI „HABIG” LA

Regele Pălărilor

CLUJ, Piața Unirii 17.

ALBITURI PENTRU DOMNI
SE AFLĂ PERMANENT

4—23

Lloyd 1287

Oglindile defectuoase
le lucrează din nou

HUNWALD

CEA MAI MODERNĂ INSTALAȚIE DE
SLEFUIT STICLĂ, ȘI ATELIER
DE PUS GEAMURI.

CLUJ

TELEFON INTERURBAN 1-47.

Lloyd 1152

15—24

Intreprindere Electrotehnică
Românească

Teodor Maior

Cluj, Calea Victoriei 7. Telefon 577.

Furnizează: Electromotoare, Dinamuri, Vase pentru gătit, Fieră de călcat, Acumulatori, BECURI pentru orice tensiune și lumină, diferite alte aparate electrice și materiale de instalație.

Execută: la comandă orice instalațiuni de lumină, transmițeri de forță atât în loc cât și în provincie, PROIECTE ȘI OFERTE LA CERERE GRATUIT.

Stațiune de încărcat
3-22 și reparat acumulatori.

Adresa destinatarului:

3. oblig.

ii

Cluj

ABONAȚI REVISTA „COSINZEANA”.

PURTAȚI NUMAI ÎNCĂLȚĂMINTE

CU MARCA

„CHAUSSURES ECHO”

ESTE LUCRU CONSTATAT, CĂ ACEASTA
ESTE **CEA MAI SOLIDĂ ȘI MAI
IEFTINĂ ÎNCĂLȚĂMINTE**

La administrația noastră se găsește de vânzare

Colecția completă din 1922 a revistei „COSINZEANA”

Cu sute de ilustrații, numeroase articole, proză și versuri, este cel mai potrivit cadou ce se poate face la zile onomastice, ori la serbări școlare.

Prețul unei colecții nelegate Lei 120.—

O colecție legată frumos . . . Lei 180.—

BERILE fabricii de bere CELL din Cluj

Berea nutritoare

B e r e a

Hercules și Monostor

Specialitatea deschisă

brună din malți dublu

DEPOURI ȘI REPREZENTANȚE ÎN PROVINCIE

Gherla, Dej, Jibou, Șimleul Silvaniei, Târnad, Huedin, Gilău, Iara-de-jos, Mociu, Uioara, Aiud, Oradea-Mare, Careii-Mari, Satu-Mare, Baia-Mare, Șomcuta Mare, Sighetul Marmăției ș. a. m.